

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI-4101-020-02/2014
P/14/076

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/076 – Realizacja Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS w latach 2012–2013
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Mariusz Lenkiewicz – inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 91431 z dnia 26 sierpnia 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Stowarzyszenie „FAROS” (zwane dalej: „Stowarzyszeniem”), ul. Pietkiewicza 1 lok. 1, 15-689 Białystok, prowadzące Punkt Konsultacyjno-Diagnostyczny (zwany dalej: „PKD”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ewa Rakowicz-Wawrusiewicz – Prezes Stowarzyszenia

Ocena ogólna

II. Ocena kontrolowanej działalności

Uzasadnienie oceny ogólnej	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ realizację przez Stowarzyszenie działań w zakresie zapobiegania zakażeniom HIV oraz monitoringu wykonania zadania publicznego w latach 2012–2013. Powyższą ocenę uzasadniają prawidłowe działania Stowarzyszenia, polegające na zapewnieniu wymaganej anonimowości i bezpłatności badań testowych w kierunku HIV oraz przeprowadzanie konsultacji przez doradców z klientami PKD przed i po wykonaniu testu przesiewowego. Stwierdzona nieprawidłowość polegała na dostarczaniu do Krajowego Centrum ds. AIDS sprawozdań częściowych z wykonania zadania publicznego po terminie wynikającym z umowy w sprawie jego realizacji i nie miała wpływu na prawidłowość wykonywania zadania.
----------------------------	--

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu faktycznego

1. Działania w zakresie zapobiegania zakażeniom HIV

1.1. W dniu 2 stycznia 2012 r. Stowarzyszenie zawarło z Krajowym Centrum ds. AIDS (dalej zwanym: „Krajowym Centrum”) umowę² w sprawie realizacji zadania publicznego pod nazwą „Punkt Konsultacyjno-Diagnostyczny wykonujący badania w kierunku HIV anonimowo i bezpłatnie połączone z poradnictwem przed i po teście”. Umowę tę zawarto na okres od 2 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2014 r. PKD zorganizowany został przy Ośrodku Diagnostyczno-Badawczym Chorób Przenoszonych Drogą Płciową w Białymstoku (dalej zwany: „Ośrodkiem”). (dowód: akta kontroli str. 8-18)

1.2. W latach 2012–2013 PKD prowadził m.in. działania w zakresie:

- ograniczania rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, polegające na prowadzeniu przed i po teście diagnostycznym w kierunku HIV konsultacji doradców z klientami PKD na temat ryzyka i sposobów zakażenia oraz skutecznych metod zapobiegania zakażeniom,
- zapewnienia odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług (m.in. poprzez udostępnianie ulotek, broszur na temat HIV, szkolenia grup zawodowych narażonych na zakażenia HIV z racji wykonywanego zawodu, spotkania z młodzieżą, kampanie informacyjno-edukacyjne w prasie i telewizji). (dowód: akta kontroli str. 120-121)

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Umowa nr 15/282/12-14, sześciokrotnie aneksowana (1 lutego, 13 marca, 20 czerwca 2012 r., 7 października, 12 grudnia 2013 r. oraz 2 stycznia 2014 r.), zwana dalej „umową na prowadzenie PKD”.

Do prowadzenia PKD Stowarzyszenie wykorzystywało dwa pomieszczenia, będące własnością Ośrodka, na użytkowanie których – jak wyjaśniła Prezes Stowarzyszenia – zawarto nieodpłatną, ustną umowę użyczenia z Dyrektorem Ośrodka, w tym:

- pokój doradców, w którym doradcy zatrudnieni w PKD³ przeprowadzali konsultacje z klientem przed i po wykonaniu testu diagnostycznego w kierunku HIV,
- punkt pobrania krwi, w którym pielęgniarki⁴ pobierały krew, w celu wykonania testu.

Pomieszczenia te spełniały standardy przyjęte przez Krajowe Centrum, przedstawione w załączniku nr 5 do umowy na prowadzenie PKD. (dowód: akta kontroli str. 119-121)

1.3. Testy przesiewowe, zgodnie z umową zlecenia zawartą 23 grudnia 2011 r. z Ośrodkiem wykonywane były w Laboratorium Ośrodka, przy pomocy testów diagnostycznych IV generacji (VIDAS HIV DUO Quick). W latach 2012–2013 Laboratorium przyjęło do użytkowania od dystrybutora ww. testów (firmy BioMerieux Polska) 37 opakowań testów (2.220 sztuk), z których żadne nie zostało zwrócone Krajowemu Centrum z powodu niewykorzystania. (dowód: akta kontroli str. 37-40, 122-124, 128)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że PKD nie zawiadomił pisemnie Krajowego Centrum o możliwości niewykorzystania dwóch opakowań (120 sztuk) testów diagnostycznych, co było niezgodne z § 4 pkt 1 lit. „f” umowy na prowadzenie PKD, który zobowiązuje do przekazania takiej informacji, nie później niż na pięć tygodni przed upływem terminu ważności testu.

Koordynator wyjaśniła, że 24 listopada 2013 r. otrzymała od dystrybutora sześć opakowań testów diagnostycznych, chociaż złożyła zapotrzebowanie jedynie na dwa. W związku z tym poinformowała telefonicznie pracownika Krajowego Centrum o możliwości niewykorzystania takiej ilości testów i możliwości ich przeterminowania, a około 20 grudnia 2013 r. PKD przekazał dwa opakowania (120 sztuk) testów diagnostycznych NZOZ Laboratorium na Bema s.c. w Białymstoku, nieuczestniczącemu w Programie Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS. W połowie lutego 2014 roku NZOZ zwrócił PKD dwa opakowania testów tej samej firmy z dłuższym terminem ważności (do sierpnia 2014 roku). Na potwierdzenie tych faktów nie sporządzono umowy, ani protokołu zdawczo-odbiorczego, a o zamianie poinformowano Krajowe Centrum dopiero po wymianie testów.

(dowód: akta kontroli str. 8-18, 122-124)

Opis stanu
faktycznego

1.4. W latach 2012–2013 PKD odwiedziło odpowiednio 738 i 1.013 osób. Doradcy na wykonanie testu przesiewowego w kierunku HIV skierowali 1.740 osób (734 w 2012 roku i 1.006 w 2013 roku)⁵. Największy odsetek klientów PKD stanowiły kobiety (53% w 2012 roku i 65% w 2013 roku)⁶, a wg struktury wiekowej – osoby w przedziale 20–29 lat (odpowiednio 49% i 48% klientów) oraz 30–39 lat (29% i 37%). Liczba osób odwiedzających PKD w miesiącu wahała się w 2012 roku od 44 do 76, zaś w 2013 roku – od 50 do 116. Wyniki testów przesiewowych w czterech przypadkach wskazały na podejrzenie zakażenia HIV (jeden w 2012 roku i trzy w 2013 roku). Wykonane testy potwierdzenia⁷ w trzech przypadkach (z 2013 roku) potwierdziły obecność wirusa u klientów PKD.

(dowód: akta kontroli str. 115-118)

W ramach poradnictwa okołotestowego (przed i po wykonaniu testu) przeprowadzano konsultacje z klientami PKD. Prezes Stowarzyszenia wyjaśniła, że doradcy podczas przeprowadzania rozmów uświadamiają klienta o ryzyku, możliwych sposobach zakażenia oraz informują o najskuteczniejszych metodach zapobiegania zakażeniom. W momencie odbierania wyniku ujemnego doradca przypomina o potrzebie bezpieczniejszych zachowań, aby nie doszło w przyszłości do zakażenia HIV. W przypadku wyniku dodatniego klient informowany jest o najbliższych placówkach medycznych, w których może podjąć leczenie z uzasadnieniem dlaczego powinien się tam zgłosić. (dowód: akta kontroli str. 120-121)

1.5. Na podstawie 50 zleceń wykonania testów przesiewowych na obecność HIV z lat 2012–2013, stwierdzono iż żadne zlecenie nie zawierało danych osobowych (zakodowano

³ W latach 2012–2013 w PKD pracowało pięciu certyfikowanych doradców.

⁴ W latach 2012–2013 krew dla klientów PKD pobierały dwie pielęgniarki.

⁵ Z pozostałymi osobami (cztery w 2012 roku i siedem w 2013 roku) przeprowadzono poradnictwo okołotestowe, które nie zakończyło się skierowaniem na wykonanie testu.

⁶ 40% w 2012 roku oraz 67% w 2013 roku kobiet odwiedzających PKD stanowiły kobiety w ciąży.

⁷ W Wyspecjalizowanej Przychodni Lekarskiej Fundacji Akademii Medycznej we Wrocławiu.

je poprzez nadanie indywidualnego hasła klienta) i zawierały ponadto numer identyfikacyjny, datę zlecenia badania, rok urodzenia klienta, płeć oraz potencjalną drogę zakażenia⁸. Jak wyjaśniła Koordynator, wszystkie badania przeprowadzane były anonimowo i bezpłatnie, a ankiety – wypełniane przez klientów PKD – wysyłane były sukcesywnie, po zakończeniu każdego kwartału, do Krajowego Centrum.

(dowód: akta kontroli str. 125-127)

1.6. Wydatki poniesione przez Stowarzyszenie na funkcjonowanie PKD w latach 2012–2013 wyniosły 85.368,27 zł. Sfinansowano je głównie dotacjami otrzymanymi z Krajowego Centrum w kwocie 85.359,12 zł (100% środków przyznanych na lata 2012-2013 oraz 64% dotacji przyznanej na okres obowiązywania umowy, tj. na lata 2012-2014) oraz środkami własnymi Stowarzyszenia (9,15 zł). Wg sprawozdań częściowych z wykonania zadania publicznego na wydatki merytoryczne (wynagrodzenie doradców, pielęgniarek, wykonanie testów) wykorzystano 78.874,85 zł, na obsługę (koordynacja, księgowość, administracja) – 5.674,27 zł, a na promocję PKD i delegację – 810,00 zł.

(dowód: akta kontroli str. 59-69, 87-97)

1.7. PKD nie zgłaszało do właściwego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego podejrzenia lub rozpoznania zakażenia HIV, gdyż nie był do tego zobowiązany. Zgodnie z art. 27 ust. 1 i 2 oraz 29 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi⁹ do zgłoszenia zobowiązani są lekarz, felczer lub kierownik szpitala podejrzewający lub rozpoznający zakażenie HIV oraz kierownik laboratorium wykonującego badania w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych. Testy przesiewowe do wykrywania HIV u klientów PKD wykonywane były zaś w Laboratorium Ośrodka, co opisane zostało w pkt. 1.4 wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 104)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Stowarzyszenia w zakresie zapobiegania zakażeniom HIV.

2. Działania w zakresie monitoringu wykonania zadania publicznego

Opis stanu
faktycznego

2.1. Obowiązki sprawozdawcze Stowarzyszenia zostały zawarte w § 10 ust. 2 umowy na prowadzenie PKD. Sprawozdania częściowe z wykonania powierzonego zadania, zgodne ze wzorem stanowiącym załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania¹⁰, Stowarzyszenie dostarczyło Krajowemu Centrum w następujących terminach:

- 11 czerwca i 14 września 2012 r. oraz 30 stycznia 2013 r. (sprawozdania częściowe za 2012 rok),
- 20 maja i 23 września 2013 r. oraz 16 stycznia 2014 r. (sprawozdania częściowe za 2013 rok).

(dowód: akta kontroli str. 8-18, 41-97)

Sprawozdania te zawierały dane informujące o procesie realizacji zleconego zadania i składały się z trzech części:

- merytorycznej, w której przedstawiono m.in. osiągnięte rezultaty, liczbę przyjętych pacjentów oraz liczbę dyżurów i godzin pracy poszczególnych doradców i pielęgniarek,
- wykonania wydatków,
- dodatkowych informacji.

(dowód: akta kontroli str. 41-97)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na dostarczeniu do Krajowego Centrum trzech z sześciu sprawozdań częściowych z wykonania zadania publicznego po terminie wynikającym z § 10 ust. 2 umowy na prowadzenie PKD. I tak:

⁸ Brak roku urodzenia (w dwóch przypadkach) oraz potencjalnej drogi zakażenia (w siedmiu przypadkach) wynikał z niepodania tych informacji przez klientów PKD.

⁹ Dz. U. z 2013 r., poz. 947 ze zm.

¹⁰ Dz. U. Nr 6, poz. 25.

- sprawozdanie częściowe z wykonania w 2012 roku zadania publicznego w ramach środków z I transzy zostało dostarczone 11 czerwca 2012 r., tj. 28 dni po terminie ustalonym na 14 maja 2012 r. oraz po otrzymaniu 23 maja 2012 r. z Krajowego Centrum ponaglenia do pilnego przedłożenia sprawozdania,
- dwa sprawozdania częściowe z wykonania w 2013 roku zadania publicznego w ramach środków z I transzy oraz z I i II transzy zostały dostarczone odpowiednio 20 maja i 23 września 2013 r., tj. cztery i siedem dni po terminach ustalonych kolejno na 16 maja i 16 września 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 8-18, 41-97, 129-130)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że sprawozdania z lat 2012–2013 były wysyłane do Krajowego Centrum listami zwykłymi, chociaż – zgodnie z pouczeniem znajdującym się na druku sprawozdania (załącznik nr 3 do rozporządzenia w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania) – powinny zostać dostarczone osobiście, przesyłką poleconą albo w formie dokumentu elektronicznego za poświadczeniem przedłożenia zleceniodawcy. (dowód: akta kontroli str. 41-97, 125-126, 129)

Jak wyjaśniła Koordynator, opóźnienia w dostarczaniu sprawozdań oraz wysyłanie sprawozdań listami zwykłymi wynikały z przeoczenia terminów wskazanych w umowie oraz pouczenia znajdującego się na druku sprawozdania. (dowód: akta kontroli str. 125-126)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Stowarzyszenia w zakresie monitoringu wykonania zadania publicznego. Stwierdzona nieprawidłowość nie miała istotnego wpływu na prawidłowość tej działalności.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹¹, wnosi o przestrzeganie terminów dostarczania sprawozdań częściowych do Krajowego Centrum.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden kierownikowi jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 23 września 2014 r.

Kontroler NIK
inspektor kontroli państwowej
Mariusz Lenkiewicz

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. WICEDYREKTOR
Robert Skwarko

.....
Podpis

.....
Podpis

¹¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82. ze zm. Ustawa zwana dalej „ustawą o NIK”.